
АБИСОВА Марія,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного
авіаційного університету, м. Київ*

ПРОЦЕСИ КОНСТРУЮВАННЯ ТА ПІДТРИМАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО- ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ ПОСТМОДЕРНУ

Ідентичність у постмодерній соціальній реальності займає центральне місце у соціогуманітарних дослідженнях, відображаючи зміни в способах взаємодії між суспільним і особистим, глобальним і локальним. Такі зміни стимулюють аналіз комунікативних практик, за рахунок яких формується та підтримується ідентичність, включаючи дискурсивні та наративні підходи, засновані на структуралізмі та постструктуралізмі. Ці теоретичні рамки дозволяють нам глибше зрозуміти динаміку соціально-особистісних взаємодій у сучасному світі.

Для вивчення ідентичності використовується методологічний підхід, що поєднує історико-філософський аналіз, системний підхід та діалектичний метод. Ця мультидисциплінарна перспектива допомагає розглянути, як соціальні та індивідуальні аспекти взаємодіють у процесі формування особистої ідентичності.

Ідентичність визначається як психосоціальний феномен самовизначення людини, що структурує її життя через соціальні ролі та статуси. Це визначення включає в себе взаємодію людини із значущими для неї сутностями світу, що розширює розуміння ідентичності за межі лише внутрішньоособистісного виміру, включаючи соціальні та групові контексти.

Важлива увага у постмодерному світі приділяється впливу цифрових технологій та медіареальності, які вносять нові аспекти у процеси самоідентифікації. Віртуальна комунікація створює умови для множинних ідентичностей, що перетинаються, що вимагають аналізу впливу цифрових медіа на особистісне самовираження та

взаємодію в суспільстві. Аналіз різних підходів до ідентичності, включаючи есенціалізм та конструктивізм, наголошує на необхідності синтезу для розуміння її багатогранності в постмодерні.

Особливу увагу у постмодерному світі приділено впливу мови та комунікації на процеси ідентифікації, досліджуючи, як через мовні практики та взаємодію з різними дискурсами формується сучасне розуміння себе. Ідентичність постає як окремий дискурсивний акт встановлення тотожності чи відмінності з чимось або кимось. Славою Жижек у своїй роботі "The Sublime Object of Ideology" розвиває ідею про те, що ідентичність формується через дискурсивні практики, які дозволяють індивіду встановлювати тотожність або відмінність. Жижек стверджує, що ідентичність як така виникає лише тоді, коли суб'єкт починає оперувати у межах символічного порядку. Це підкреслює, що ідентичність не є внутрішнім «ядром» особистості, а скоріш, мережею символічних відносин, включаючи передачу тієї значущої ознаки, що репрезентує суб'єкта іншим.

Теорії Жижека про дискурсивне конструювання ідентичності доповнюються наративним підходом Поля Рікера, викладеним у його праці «Time and Narrative». Поль Рікер досліджує, як наративи слугують структуруючим елементом особистої та колективної ідентичності. Рікер аргументує, що ідентичність суб'єкта оформляється через його здатність бути оповідачем своєї історії. Ця ідея підкреслює, що ідентичність конструюється та підтримується через оповідання, які люди створюють, щоб пояснити чи осмислити свій досвід та зв'язки зі світом. Рікер підходить до ідентичності з феноменологічної точки зору, розглядаючи її як продукт наративної активності людини. Згідно з Рікером, ідентичність не просто формується через оповідання; вона активно конструюється та переконструюється через інтерпретацію досвіду. Кожен індивід створює свою життєву історію, вибираючи події, які вважає значущими, і включаючи в свій особистий наратив. Цей процес є динамічним і продовжується протягом усього життя людини,

дозволяючи їй адаптуватися до нових обставин і контексту, що змінюється.

Рікер також звертає увагу на етичні та соціальні аспекти наративної ідентичності. Він стверджує, що наративи не лише особисті, а й глибоко соціальні, оскільки формуються у контексті культурних норм та очікувань. Індивіди обирають і реконструюють свої історії у таким спосіб, щоб відповідати чи оскаржувати соціальні ролі та стандарти, що дозволяє стверджувати свою унікальність чи належність до певної соціальної групи.

Спільний розгляд дискурсивних та наративних механізмів конструювання та підтримання ідентичності у постмодерній реальності дозволяє представити її як складний, багатогранний феномен, що формується у процесі соціально-індивідуальних комунікативних практик. Ідентичність постає як результат впливу культурних та соціальних змін на особистість, так і активної участі самого індивіда у процесі свого самовизначення у світі, що змінюється.

Список використаних джерел та літератури:

1. Ricoeur P. Time and narrative / trans. by K. McLaughlin, D. Pellauer. The University of Chicago Press, 1984. Vol. 1. 281 p.

АРТЮХ Поліна,

*магістрантка ОПП «Філософія» філософського факультету
Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла
Драгоманова, Київ*

ФЕНОМЕН ЩАСТЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

Всі часи люди намагаються досягти щастя, але мало хто може визначити саме поняття щастя, до якого всі прагнуть. То чи є щастя реальним поняттям чи взагалі фікцією? Чи можна досягти його і що